

Motion till riksdagen 2020/21:305

av **Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V)**

Idrott och hälsa för personer med funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda konsekvenser av och förutsättningar för att i den statliga anslagstilldelningen fastställa bidragsnivån till parasporten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur personer med funktionsnedsättning ska kunna kompenseras för dyrare utrustning än genomsnittsidrottarens och att regelverket för förskrivning av hjälpmedel även bör inkludera rätten till hjälpmedel för fritidsaktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att färdtjänsten inte får neka medtagande av idrottsutrustning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som är beviljad färdtjänst bör ha rätt till riksresor för tävlingar, läger och träning och tillkännager detta för regeringen.

1. Motion och hälsa för personer med funktionsnedsättning

För Vänsterpartiet är det centralt att det finns goda möjligheter till idrottande för

människor i alla åldrar, oavsett funktionalitet. Det handlar om en bred palett av insatser som behövs för att skapa de bästa förutsättningarna för människor att leva ett aktivt liv.

Vänsterpartiet ser ett behov av att stärka möjligheterna till idrottande personer med funktionsnedsättning. Var femte ung person med funktionsnedsättning mellan 16 och 29 år motionerar aldrig, enligt siffror från Statistiska Centralbyrån (SCB). Det är dubbelt så höga siffror som för övriga i den åldern. Ohälsa är nästan tio gånger vanligare bland personer med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt, enligt Folkhälsomyndigheten. I dag finns en hel del hinder för att personer med olika funktionsnedsättningar ska få samma möjligheter till motion och idrottande som andra. Det kan handla om rent fysiska hinder i form av idrottsanläggningar som inte är anpassade. Det kan vara så att man bor på en mindre ort och det saknas organiserad föreningsidrott inom parasportgrenar. Den försämrade rätten till assistans sätter käppar i hjulet för dem som behöver stöd för att kunna utöva sin sport och för den som bor på ett särskilt boende kan det vara låg bemanning som skapar problem. Det kan också finnas en känsla av osäkerhet och utanförskap som gör att man inte vågar sig på att prova en idrott. Det behövs med andra ord insatser på flera olika områden och inblandning av såväl staten som kommunerna och föreningslivet.

Vänsterpartiet menar att samhällets mål om god folkhälsa också måste inkludera personer med funktionsnedsättningar och att det kräver både breda insatser och riktade satsningar på grupper med sämre hälsa.

2. Parasportens finansiering

Parasporten kan delas in i tre kategorier, sport för personer med rörelsehinder, för dem med synnedsättning och för personer med intellektuell funktionsnedsättning. I dag är det Riksidrottsförbundet som ansvarar för att fördela de statliga medlen till de olika specialidrottsförbunden. Traditionellt har parasporterna och därmed idrottare med funktionsnedsättning varit organiserade i ett eget förbund men sedan några år tillbaka finns en målsättning och ett arbete med att föra ut alla idrotter till respektive specialidrottsförbund.

Den här utvecklingen leder förhoppningsvis till att parasporten tar mer plats och att fler föreningar engagerar sig kring tillgänglighetsfrågor och gör plats för alla idrottsintresserade. Vi tycker att det skulle vara av intresse att utreda huruvida riktade

bidrag till parasporten kan vara en väg för att stärka ställningen och öka incitamenten för fler föreningar att satsa. Detta för att i förlängningen få fler idrottsutövare inom parasporten.

Det är i dag Riksidrottsförbundet som beslutar över hur pengarna till idrottsrörelsen ska fördelas. Det är bra och garanterar idrottens oberoende mot politiken. Det är inte statens roll att detaljstyra idrotten, det är i grund och botten föreningarnas egna medlemmar som ska göra det. Men vi menar att det kan finnas anledning att skruva på bidragssystemet när personer med funktionsnedsättning uppenbart har hamnat på efterkälken när det handlar om möjligheter till motionerande. Att kunna garantera allas rätt till idrott måste vara centralt i bidragsgivningen. Vänsterpartiet föreslår därför en utredning för att se över om och hur en bidragsnivå skulle kunna fastställas till parasporten. Detta för att se över vilka konsekvenser en sådan förordning skulle få för idrottsrörelsen och parasporten.

Regeringen bör utreda konsekvenser av och förutsättningar för att i den statliga anslagstildelningen fastställa bidragsnivån till parasporten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3. Lokaler

Trots att befolkningen har ökat mycket de senaste decennierna har det inte byggts nya idrottshallar i tillräcklig takt för att möta behoven. Många av de hallar som byggdes på 1980- och 1990-talet har dessutom stora renoveringsbehov. Myndigheten för delaktighet rapporterar att 79 procent av kommunerna anger att deras sporthallar är tillgängliga jämfört med 29 procent av friluftsanläggningarna.

Riksidrottsförbundet ha engagerat sig i frågan om tillgången till idrottshallar och sammanställde 2017 en rapport om läget i kommunerna. Det visade sig att nästan hälften av landets kommuner upplevde brist på träningstider. Problemet fanns i både stora och små kommuner och många föreningar uppgav att de inte kunde ta emot alla de barn som var intresserad av att idrotta p.g.a. svårigheterna att få tillgång till träningsplats.

Otillgängligheten på idrottsanläggningar och i lokaler kan visa sig på många olika sätt. En anläggning kan exempelvis ha tillgängliga läktare men inte tillgängliga omklädningsrum. Parasportförbundet pekar i sin rapport Förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att nå ett aktivt och självständigt liv (2018) ut problematiken

med att en helhetsbild saknas. Man menar att i många fall utgår man inte ifrån att alla människor ska behöva kunna röra sig i hela lokalen. Därför tillgänglighetsanpassas endast vissa delar av lokalen.

Ett annat problem som rapporten pekar ut är att det ofta saknas information att hitta i förväg om de olika anläggningarna och lokalerna. Detta skapar osäkerhet och stress och leder till att många inte vågar ta steget att göra besök som publik eller delta i aktiviteter.

Att tillgängliggöra lokaler och idrottsanläggningar är framför allt en fråga på kommunal nivå. Men i en tid då många kommuner har det tufft ekonomiskt är stora hallprojekt, reoveringar eller moderniseringar för ökad tillgänglighet inget man har råd med. Det är därför viktigt att den statliga nivån tar ansvar och ger kommunerna möjlighet att genomföra en större satsning. Vänsterpartiet vill införa ett statligt miljardstöd för idrottsanläggningar. Stödet ska anslås under en begränsad tidsperiod och ge kommuner ekonomiskt stöd att investera i nybyggnation eller modernisering av en befintlig idrottsanläggning som motsvarar behovet i den enskilda kommunen. Det ska lämnas till kommuner som har brist på idrottsanläggningar och/eller har idrottsanläggningar med stora reoveringsbehov. Arbetet med tillgängligheten är en viktig parameter för att få stöd. För mer information läs vår budgetmotion (2020/21:V700).

4. Utrustning

Att ägna sig åt idrott när man har en funktionsnedsättning kan i många fall vara kostnadskrävande. Exempelvis kostar en rullstol för rugby runt 75 000 kronor och för den som är blind och behöver en guide/ledsagare för t.ex. skidåkning eller löpning är det kostsamt. Ofta är grundregeln att kommun och landsting inte ansvarar för sport- och fritidshjälpmedel. Det krävs oftast medicinska argument för att få tillgång till hjälpmedel. En speciell benprotes för att kunna springa eller en cykel för tävlande omfattas därför ofta inte och är något som det är upp till var och en att anskaffa. Detta gör att idrottande riskerar att bli en klassfråga och att många utestängs från många sporter de annars skulle kunna utöva.

Att idrottsutrustning kostar pengar är inget nytt och det gäller förstås för hela idrottslivet. Parasportens utrustning är däremot mycket dyrare och det gör privatekonomin mer avgörande. Samtidigt har personer med funktionsnedsättning en svag ställning på arbetsmarknaden, låga ersättningar och familjer med barn med

funktionsnedsättning har svagare ekonomi. Vänsterpartiet menar att det är viktigt att samhället erbjuder den hjälp som behövs för att alla ska ha rätt till idrott och motion. Vi vill därför se utredning för att stänga det ekonomiska gap som uppkommer mellan idrottare med funktionsnedsättning och dem utan.

Regeringen bör tillsätta en utredning om hur personer med funktionsnedsättning ska kunna kompenseras för dyrare utrustning än genomsnittsidrottaren och att regelverket för förskrivning av hjälpmedel även inkluderar rätten till hjälpmedel för fritidsaktiviteter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5. Färdtjänst ska möjliggöra idrott och motion

Det finns i dag många brister inom färdtjänsten som gör att kvaliteten varierar från plats till plats och från gång till gång. Till exempel lyfter utövare av parasport att färdtjänsten ofta är sen vilket gör det svårare att delta i aktiviteter. Ett annat problem är att större idrottsutrustning inte alltid tillåts i färdtjänsten och riksfärdtjänst eftersom inte möjligheten att medta hjälpmedel på resan regleras i lagen. Det blir upp till den lokala nämnden eller styrelsen att sätta upp regelverket. Rätten att ta med hjälpmedel gäller bara för det som behövs på själva resan, inte den som bara ska användas vid ankomsten

Denna osäkerhet gör att tröskeln till att börja med idrott och motion blir högre. Vänsterpartiet menar att det är viktigt att det ska gå att lita på att färdtjänsten fungerar i hela landet. Den här frågan har tagits upp i betänkandet Särskilda persontransporter – moderniserad lagstiftning för ökad samordning (SOU 2018:58) men har ännu inte lett till någon proposition från regeringen sida och vi väljer därför att lyfta den frågan nu.

Regeringen ska säkerställa att färdtjänsten inte får neka medtagande av idrottsutrustning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Att delta i träningsläger, tävlingar och andra större arrangemang är viktigt för att kunna utvecklas i sin idrott. Med en osäker tillgång till färdtjänst händer det att man blir nekad längre resor för detta då det inte alltid anses som nödvändigt. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) gällande från 1994 var ett stort framsteg för att personer med funktionsnedsättningar skulle ges stärkta rättigheter och öka jämlikheten i förhållandet till andra. Tanken var att ge människor möjligheten till att forma sitt eget liv med hjälp av stöd och service. Att kunna delta i idrottslivet är grundläggande för att kunna uppnå den likvärdigheten. Vänsterpartiet tycker att det är

viktigt att alla idrottsutövare ska kunna delta i sin idrott fullt ut och att detta inte får falla på enskilda handläggares bedömning.

Den som är beviljad färdtjänst har rätt till riksresor för tävlingar, läger och träningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6. Dags att riva hindren

Under 2018 genomförde Parasport Sverige en studie med finansiering från Vinnova, med syfte att identifiera hinder och begränsningar för ett fysiskt aktivt liv i idrott för personer med funktionsnedsättning. Rapporten tar ett helhetsgrepp och kartlägger alla delar som kan spela in för en persons möjlighet att välja ett aktivt liv i rörelse. Allt från habilitering/rehabilitering/syncentral, färdtjänst, bemötande och kompetens, ekonomi, sysselsättning, familjens förutsättningar m.m.

Resultatet valde de att likställa med en hinderbana. För att ta sig igenom hinderbanan, och nå målet med ett fysiskt aktivt liv, behöver varje hinder överkommas. Vissa hinder är enkla att ta sig över medan andra är svåra. Beroende på vilka förutsättningar en person själv har tillsammans med vilket stöd man får, avgör hur utmanande hinderbanan blir. Vänsterpartiet menar att det inte är förenligt med de åtaganden Sverige har i och med FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning där idrott och rekreation ingår och menar att det är dags att riva de hinder som finns och möjliggöra för alla människor i vårt land att leva ett aktivt och hälsosamt liv.

Vasiliki Tsouplaki (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Daniel Riazat (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)